

PRIKAZI KNJIGA

Str. 121-123.

Tamara Čapeta, Iris Goldner Lang, Tamara Perišin i Siniša Rodin (urednici), *Prethodni postupak u pravu Europske unije*, Narodne novine, Zagreb 2011. godine, XIII + 198 strana. Kazalo sudske prakse.

ISBN 978-953-234-163-8

Prikaz napisala: doc. dr. Maja Brkan*

Knjiga „Prethodni postupak u pravu Europske unije: suradnja nacionalnih sudova s europskim sudom,“ je najnovija knjiga na hrvatskom jeziku koja sadrži priloge priznatih hrvatskih stručnjaka s područja prava EU. Obrađuje različite aspekte prethodnog postupka pred Sudom EU i postavlja ga u širi okvir dijaloga među tim sudom i nacionalnim sudovima. Taj postupak je jedan od najvažnijih mehanizama za razvoj sudske prakse u pravu EU jer odluke Suda EU, izdane u tom postupku, imaju učinak *erga omnes* za sve sudove u državama članicama, za sve državne organe i također za sve državljane.

Knjiga sadrži osam poglavlja koja dubinski obrađuju temeljne značajke i različite vrste prethodnog postupka. U prvom poglavlju, autora Mislava Mataije, je sistematično i teoretski predstavljen općeniti pregled tog postupka, drugo poglavlje Melite Carević ima, uz teoretsko objašnjenje

---

* Stručna suradnica, Sud Europske unije, Luksemburg, sa slovenskog jezika preveo: Marko Dolenc

pojma suda, protiv čijih odluka nema pravnog sredstva ni iznimaka od obvezatnosti za sudove za postavljenjem zahtjeva za prethodnim postupkom, također i praktični aspekt u kojem daje konkretne naputke o tome kako je potrebno postaviti takav zahtjev. U trećem poglavlju, autorice Tamare Čapete, posebna je pozornost posvećena mogućnosti Suda EU da u okviru prethodnog postupka poništi akt Unije. Pokraj dobre teoretske osnove, dodatna vrijednost tog poglavlja, prije svega, su praktični primjeri na temelju kojih autorica pojašnjava kako dolazi do problema valjanosti sekundarnih akata Unije. Poglavlje o učincima odluka suda EU, autorice Irs Goldner Lang, zasebno obrađuje *erga omnes* i *ratione temporis* učinke tih odluka tako da čitatelje, osobito suce nacionalnih sudova, upozorava na to da za poštivanje prava EU nije dovoljno čisto poznavanje pravnih propisa, nego je također potrebno kontinuirano praćenje sudske prakse Suda EU.

Nadalje je, po mojem mišljenju, posebno važno poglavlje Tunjice Petraševića o ubrzanom i hitnom postupku prethodnog odlučivanja u kojem jasno pojašnjava razloge za uvođenje tih vrsta postupka, uz što upozorava također na moguće probleme do kojih dovodi uporaba tih postupaka. Vrlo aktualna je također tema o odgovornosti nacionalnih sudova zbog uporabe prava EU, autora Siniše Rodina, u kojem autor obrađuje teoretske pravne temelje za tu odgovornost kao i noviju sudsku praksu Suda EU s tog područja. Tamara Perišin piše o europskom sudskom dijalogu i tu tematiku obrađuje, ne samo iz aspekta dijaloga nacionalnih sudova sa Sudom EU, nego također iz aspekta dijaloga s Europskim sudom za ljudska prava i posebno s nacionalnim ustavnim sudovima. Iz aspekta ustavnog prava je vrlo aktualno zadnje poglavlje Biljane Kostadinov o prethodnim zahtjevima ustavnosti u nacionalnom pravu u vezi s pravom EU.

Pozorno čitanje knjige nam pokazuje da ista ima puno odlika.

Najprije treba istaknuti da su prilozi u knjizi aktualni, kako s teorijskog, tako i s praktičnog aspekta. S jedne strane su na visokoj teorijskoj razini i prikladno uvažavaju postojeću doktrinu na tom području. S aspekta prakse je dobrodošlo da obrađuju noviju sudsku praksu Suda EU na različitim područjima; tako je npr. u većini priloga u analizu uključen spor *Melki in Abdeli* (C-188/10 in C-189/10) koji je vrlo važan za odnos između nacionalnih ustavnih sudova i Suda EU. Pohvalni su također praktični primjeri za lakše razumijevanje različitih aspekata prethodnog postupka kao npr. u poglavlju Tamare Čapete glede ocjene valjanosti u okviru prethodnog postupka.

Nadalje, knjiga obrađuje raznovrsna pitanja prethodnog postupka s mnogih aspekata. Tako npr. poglavlje o prethodnom postupku za zahtjev valjanosti ne obrađuje samo „klasični“, aspekt te teme kao npr. procjenu u odnosu na

akte koje je moguće procijeniti ili učinak valjanosti akata, nego također odnos među ništavnom tužbom i zahtjevom valjanosti u okviru prethodnog odlučivanja, odnosno na doktrinu *Textilwerke Deggendorf* (C-188/92).

Također, važno je naglasiti da su autori knjige izabrali kritički i dubinski pristup u svakoj od tema i da knjiga nije samo površno ponavljanje već postojećih priloga na tu temu. Tako npr. Siniša Rodin u svojem prilogu o odgovornosti sudova za kršenje prava EU utemeljeno naglašava da su takvi primjeri u praksi izuzetno rijetki i analizira moguće razloge za to, do usporedivih odluka čemu također u svojem poglavlju pridonosi autorica Iris Goldner Lang. Uz to se autori ne ograničavaju samo na europskopravnu problematiku, nego uključuju i primjere s hrvatskim i inozemnim pravom kako bi priložima dodali komparativni aspekt. Tako npr. Melita Carević analizira uporabu konkretne teorije glede sudova zadnje instance u hrvatskom pravu, Siniša Rodin u svom prilogu uključuje komparativnu analizu s njemamačkim pravom. Uz to je u prilogu Tamare Perišin uključen također aspekt komparativne analize zaštite temeljnih prava pred Europskim sudom za ljudska prava.

Pozitivno je također da knjiga analizira posebne oblike prethodnog postupka, a to su ubrzani i hitni postupak, koji su u pravu EU novosti i njima u teoriji do sada nije bila posvećena dovoljna pozornost. Posebno važno je da su u tom okviru pojašnjeni praktični uvjeti za postavljanje takvih zahtjeva i da je predstavljena sudska praksa Suda EU s tog područja. Iako je sudska praksa nešto novijeg datuma (prilog obrađuje npr. sporove C-195/08 PPU, *Rinau*; C-296/08 PPU, *Santesteban Goicoechea*; C-400/10 PPU, *McB*), no prilog nažalost ne uključuje najnoviju sudsku praksu (na primjer spor C-491/10 PPU, *Aguirre Zarraga* ili C-61/11 PPU, *El Dridi*).

Knjiga je vrlo opsežna i dubinski analizira sve aspekte prethodnog postupka pred Sudom EU i zato će biti, s jedne strane nedvojbeno vrlo dobar pomoćni alat nacionalnim sucima pri pokretanju prethodnog postupka, ali i drugim ljudima iz prakse, npr. odvjetnicima pri izradi prijedloga tih zahtjevima sucima. S druge strane je knjiga također teoretski dobro zasnovana tako da će za njom sa zanimanjem posegnuti također i teoretičari.